

Anton Gaspari:

Zgodba o Tinčku.

Od vseh strani udarjajo glasovi zvonov, se odbijajo in hite na vse strani, dokler se ne poizgube nekje daleč v ozadju. Poldan. Solnce stoji visoko na nebu, razpaljeno in svetlo.

Dninar Martin ga ne vidi. V senci visokih kostanjev sedi in čaka. Klobuk je poveznil kraj sebe na klop, z desnico si briše vroče čelo in motne oči, kot bi hotel izbrisati trud in skrb, ki plaho zreta iz njih. Rokavi otemnele srajce jedva dokazujejo, da so bili nekdam beli; hlače so črnikaste in se cinkasto svetijo in pričajo o trudu dninarja Martina, ki ga spremlja že dolga leta.

Visoki kostanji stoje njemu na desni in levi in kipijo pod svetlo nebo. Tla so kroginkrog osenčena v mirnem hladu, tupatam miglja na tleh košček solnca, ki se je ukradel skozi košate vrhove.

Martin je položil roki na koleno desne noge in zre v solnčne kaplje, ki bleščijo na tleh pred njim. Ne čuje, kako prihaja k njemu bos deček s košarico v roki. Ko pristopi deček h klopi ter položi košarico nanjo, se zdrami Martin in se ozre v poln in rdeč sinkov obraz. Pogladi ga z dlanjo po svetlih kodrih.

„Danes si pa pozen, Tinček. Dolgo te že čakam!“

„Veš, ata, saj sem hitel. Mama je komaj opoldne skuhala, ker je šla pomagat k učiteljevim.“ In Tinček upre vprašajoče svetle oči v očetov obraz. „Selijo se, pa so poprosili mamo, naj jim pomaga, pa je šla. . . Kajne, da je prav!“

„Prav, prav — veš, pa je tudi ata lačen, ko čaka, le povej ji!“

S smehljajem na ustih se pošali oče. Sinku veli, naj sede in si pomakne košarico k sebi. Iz nje vzame dva okajena, z rjavo žico prepletena lončka, velik kos kruha in žlico.

Tinček sede in gleda predse tja do gredice sredi parka, ki se koplje v solnčnih valovih. Vse polno rož je posutih po njej, a tako mojstrsko, da se oddaleč skladno prelivajo iz barve v barvo. Sredi nje razprostira ozkolistna palma svoje vršiče, jih sklanja k tlom ter podaja svoje prstke malim nežnim rožam. Gredico obkolja zelena žična ograja, ob kateri kroži z belim peskom posuta steza in se spušča na štirih straneh v hladno. senco pod visoke kostanje.

Počasi zdrsne Tinček s klopi in stopa h gredici. Tam na kraju pri klopi se igrata v pesku dve deklici, na klopi pa sedi lepa mlada

gospa in čita. Deklici sta oblečeni v bela krilca, ki se pod koleni končavajo v široke čipke. Iznad svetlih rjavih čevljev pokukavajo bele nogavice, rokavci jima segajo do srede spodnjih lakti.

Strahoma pride Tinček do gredice ter se nasloni s hrbtom ob ograjo. Široko razpre oči v neznanem čudu, ki mu sije iz njih v pol radosti, pol bojazni. Deklici se mu dozdevata krasni. Starejša stoji pri klopi, mlajša je pripognjena na tla, grabi pesek na kupčke in vtika vanje zaporedoma rdeče rože. Vsi kupčki skupaj tvorijo krog, sredi katerega stoji ona sama.

Tinček zre v deklici, zre v kupčke in rdeče rože. . . Ličeca mu postajajo vroča. Čuti, kako mu stopa nanje rdečica, kakor bi ga kdo z mehкими prstki božal, s takimi prstki, kot jih ima deklica: z belimi, drobnimi, nežnimi. V srcu se mu vzbuja neizvedljiva misel, a tako sladka; še nikoli ni čutil kaj takega v sebi! . . . Čul je že mnogo o angelih, videl jih je v sanjah: drobna bela telesca, droben obrazek, bel in krasen. Nikake sence ni na njih licih, ki bi spominjala zemskih bitij. Srajčice imajo dolge, snežno-bele in skoro prozorne. Gori v ramenih pa se širijo na desno in levo mehke peruti. In zdaj se mu vzbuja predrzna misel v srcu, ki primerja ti deklici onim prelepim sanjam. Še več: v glavi mu šumi povest o deklicah, ki so čistejše, nedolžnejše in lepše kot sami angeli. Peruti jim manjka! A nekaj pravi zamaknjenemu fantku, da bi bile take deklice potem videti okornejše. Da, brez peruti se mu zdita ti dve deklici, ki se igrata v pesku pred njim, popolnoma podobni angelom . . .

Večja deklica dvigne glavo. Ozre se v Tinčkov obraz. Začudi se. Borno je napravljen fantek, hlačice dokolenke so že nekoliko zamazane; tudi srajca, ki jo križata dve pisani naramnici, ni več bela. Ona se ne čudi njegovi obleki, čudi se obrazku. V ozadju se širi jasno nebo, in če primerja deklica fantkove oči z nebom, so te mnogo čistejše, svetlomodre in globoke, kot bi gledala v čiste studence. In nekaj čita deklica v njih: ognjeno željo, da bi smel tudi on, boren fantek, k njima v družbo, da bi i on pomagal grebsti pesek in saditi v kupčke rdeče rože . . .

Ko ga deklica gleda, postaja Tinček zmeden. Vidi njene lepe oči, njen polsmehlaj na ustih, v sebi pa čuti nekaj sladkega, mamljivega, ki kroži po vseh žilah, po vsem telesu in stopa v glavo s tako močjo, da mu usta trepečejo . . .

Počasi prestopi deklica k njemu ter ga prime rahlo za roko. „Ali se hočeš z nama igrati?“

Tinčku je hudo in sladko obenem. Toplota se širi po njegovi roki, širi se dalje, globoko diha, da se mu dvigajo sunkoma drobne prsi. Ne najde besede, le z glavico rahlo prikima.

Deklica ga vodi z roko h klopi. Tudi ona se pripogne in veli Tinčku, naj jima pomaga. Roka se mu mrzlično trese, ko prime najbližjo rožo. Drži jo in zre v deklici, ki se mu dobrohotno smehljata.

„Vidiš, fantek, take rdeče rože rastejo na našem vrtu. Oj, kako lep je naš vrt! Še lepši ko ta tukaj pred nami, pa tudi več rož je po njem. Pet gredic je in vse so posejane z rožami. A najlepše so te rdeče rože!

Mlajša deklica podari Tinčku največjo in najlepšo rožo, ki jo je menila pravkar vtakniti v pesek.

Tedaj se premakne gospa na klopi, se okrene, razpre široko začudene oči ter skoči pokonci, zagrabi deklici za roke in ju potisne h klopi. Črno, strupeno zre v Tinčka.

„Ema, zakaj pustiš zraven tega berača! Tako umazan je in bos!“ . . .

„Ne, tetka, saj sem ga sama privedla h klopi . . . Tako rad bi se z nama igral . . .“

„Tega ne pustim, zapomni si!“ Ozre se na Tinčka, ki trepeta po vsem telesu in gleda v tla. Potem prime z jezo kretnjo deklici in odhiti z njima za kostanji . . .

Tinček se polagoma zravna. Bled mu je obrazek, ustnice so mu posinele ter se mu tresejo. Iz oči mu kapajo solze. V rokah pa še drži veliko rdečo rožo s svetlorumenim očesom.

Oče ga kliče, Tinček ne čuje. Kakor pribit stoji na mestu s sklonjeno glavo, iz oči mu stopajo velike solze, se utrinjajo in padajo na rdečo rožo in pesek. Ustavljajo se mimoidoči. Čudoma zrejo v fantka ter majejo z glavami. Večina njih misli zgodbo o roži, ki je zrastle v parku na gredici: fant jo je utrgal in paznik ga je kaznoval. Na njihovih obrazih ni usmiljenja.

Oče ga kliče. . .

Tinček se zdrzne, potegne z roko preko oči ter odide počasi k očetu.

„Tinček, proč vrzi rožo!“ mu jezo veli oče.

„Poglej, kako je lepa! Dala mi jo je deklica tam pri klopi . . . Zakaj bi jo vrgel proč!“ . . .

Skoro jokoma govori deček. Zdi se mu greh omadeževati to lepo rdečo rožo, ki mu jo je podarila deklica, saj deklici sta bili tako dobrosrčni in tako lepi.

„Vzemi košarico, pa jo nesi domov, rožo pa vrzi proč!“

Oče pogladi sinka po kodrih. Jezno zre, ker mu šume po glavi nesramne besede gizdave gospe, smili se mu sinko, ker ne razume trdosrčnih besed, a blagruje ga, ker ne ve, kaj je beraštvo, ker še ne pozna uboštva. Pogladi ga še enkrat, in stopa skozi drevored visokemu, črnemu dimniku nasproti — —

Pozno pride oče zvečer domov. Tiho stopi mimo kuhinje v sobo in obstane pri sinkovi postelji.

Vznak leži Tinček, pogrnen z rdečo odejo do prsi. Roki mu ležita mirno po odeji. Svetlobel je njegov obrazek, radost mu leži na okroglih licih, usta se mu smehljajo. Večkrat rahlo premakne ustnice, posmeji se v snu in komaj slišno pošepeta nerazumljive besede. V desnici trdno drži veliko rdečo rožo in sanja o deklicah, lepših ko sami angeli . . .

Fl. Golar:

Ti si bogat.

Ti si bogat, deseti sin,
tvoj dom je roža sred planin.

In drobna, čarna ptičica
ti zvesta je kraljičica,

se ljubita in rajata
po solncu izprehajata.

Oblake rožne greš orat
in svojo srčno kri sejat.

In ko zasanjaš sredi trat,
odene zarja te v škrlat.

In zvezde so lestenec tvoj,
viharji plešejo s teboj.

Deseti sin, ti si bogat,
saj te poznam, moj dragi brat.

*Golar je v rebrnici pe.
Okroglo feb 6/2.15*